

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Riktlinjer för skolval och skolbyte

Riktlinjer antagna av barn- och ungdomsnämnden § 105 2020

Avdelning med ansvar för revidering: Avdelning för verksamhetsutveckling

**Vallentuna
kommun**

Innehåll

Inledning	1
Obligatoriskt skolval	2
1. Omfattning	2
2. Fria skolvalet	2
2.1 Huvudregel	2
2.2 Undantag	2
2.2.1 Närhetsprincipen och skolområden	2
2.2.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter	3
2.2.3 Trygghet och studiero	3
3. Skolplacering i det obligatoriska skolvalet	3
3.1 Reserverad skola	3
3.2 Första-, andra- och tredjehandsval	3
3.3 Fler antal sökanden än platser	4
4. Urval	4
4.1 Grundläggande krav	4
4.2 Vallentuna kommuns urvalskriterier	4
4.2.1 Val till förskoleklass	4
4.2.2 Val till årskurs 7	5
5. Val till fristående skola och skola i annan kommun	5
6. Tidigare skolstart	5
7. Överklaga beslut	6
Skolbyte	7
8. Omfattning	7
9. Fria skolvalet	7

9.1 Undantag	7
9.1.1 Närhetsprincipen	7
9.1.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter	7
10. Ansökan	8
10.1 Byte till kommunal skola i Vallentuna kommun	8
10.2 Byte till fristående skola eller skola utanför kommunen med offentlig huvudman	8
11. Erbjudande av plats eller avslag	8
11.1 Undantag från skyndsam handläggning	8
12. Urval	9
12.1 Ansökan om byte förskoleklass eller årskurs 1-6	9
12.2 Ansökan om byte årskurs 7-9.....	10
13. Överklaga beslut.....	10

Inledning

Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra bestämmelserna för skolval och skolbyte samt att öka förutsättningarna för likabehandling.

Med skolval avses det obligatoriska skolvalet och med skolbyte avses när vårdnadshavare ansöker om skolbyte – utanför det obligatoriska skolvalet. Riktlinjerna syftar även till att särskilja dessa båda för att tydliggöra för elever, vårdnadshavare och kommunens skolverksamheter.

Riktlinjerna fokuserar val till och byte mellan kommunal förskoleklass, grundskola, men berör även hantering vid val av fristående skola och ansökan om skolbyte mellan kommunal och fristående förskoleklass, grund- eller grundsärskola. Mottagande till grundsärskola sker genom en särskild handläggning på barn- och ungdomsförvaltningen.

Vid sidan om dessa riktlinjer finns följande rutiner upprättade som stöd för förvaltning och verksamheter:

1. Rutin för obligatoriskt skolval
2. Rutin för skolbyte
3. Rutin för lottning som urvalsmetod

Inför varje obligatoriskt skolval får vårdnadshavarna riktad information kring olika frågor som kan uppkomma, exempelvis rörande ansökan, skolornas informationsmöten, antagningsregler, skolskjuts och fritidshem.

Barn- och ungdomsnämnden

Obligatoriskt skolval

Huvudprincipen enligt skollagen (2010:800) är att vårdnadshavarens val av skola i det obligatoriska skolvalet ska styra placeringen av en elev vid en skolenhet. Det är endast i undantagsfall kommunen kan frångå vårdnadshavarens önskemål.

1. Omfattning

Dessa riktlinjer omfattar elever som är folkbokförda i Vallentuna kommun.

Med folkbokförd ska jämsställas elev som ska flytta till Vallentuna kommun – under förutsättning att vårdnadshavare kan uppvisa köpekontrakt på en bostad, hyreskontrakt eller motsvarande, senast sista ansökningsdag i det obligatoriska skolvalet. Detsamma gäller utlandssvenskar som innan flytt utomlands var folkbokförda i Vallentuna kommun.

2. Fria skolvalet

2.1 Huvudregel

Det fria skolvalet innebär att elevens hemkommun är skyldig att ordna en plats i skolan för alla barn som har rätt till utbildning och att elevens vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn i hela kommunen. Möjligheten att välja skola är alltså inte begränsad till den kommunedel eller stadsdel där eleven bor. Hur många elever som får plats på en kommunal skola bestämmer kommunen.

2.2 Undantag

2.2.1 Närhetsprincipen och skolområden

Enligt skollagen får vårdnadshavarens önskemål om skola inte inkräkta på ett annat barns rätt till placering vid en skola nära hemmet (närhetsprincipen).¹

Närhetsprincipen innebär dock inte att en elev alltid blir placerad *närmast* hemmet, flera skolor kan ligga *nära* hemmet.

Vallentuna kommun fastställer skolområden som omfattar kommunens grundskolor. Varje elev tillhör ett skolområde, vilket innebär att varje elev har en reserverad skola. Varje skola inom ett skolområde ligger *nära* den adress där eleven är folkbokförd. Det innebär att en elev placeras i en skola nära hemmet om placering sker på en skola i elevens skolområde.

Kommunen kan komma att ändra skolområden med hänsyn till föränderliga elevantal i Vallentuna, exempelvis på grund av in- och utflyttning, storlek på barnkullar i olika åldrar

¹ 9 kap. 15 § st. 1, 10 kap. 30 § st. 1 och 11 kap. 29 § st.1 skollagen

samt med hänsyn till skolornas kapacitet. En sådan förändring kan dock inte ske under pågående läsår.

2.2.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter

Kommunen får frångå vårdnadshavarens önskemål om den placering de vill ha skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen², exempelvis när antalet sökanden till en skola överstiger antalet elevplatser på skolan.

2.2.3 Trygghet och studiero

Vid placering av en elev i grundskola eller grundsärskola, får kommunen frångå vårdnadshavarens önskemål om det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers trygghet och studiero.³ Denna bestämmelse omfattar även den situationen att en elev får byta skola under pågående termin. Bestämmelsen ska tillämpas restriktivt och ett beslut om sådan placering/omplacering ska föregås av utredning i samråd mellan skola, elev (med hänsyn till elevens ålder), vårdnadshavare och huvudman. Beslutet fattas av barn- och ungdomsnämnden.

3. Skolplacering i det obligatoriska skolvalet

När ett barn har två vårdnadshavare måste båda vårdnadshavarna vara överens om vid vilken skola barnet ska gå. Det innebär en skyldighet för kommunen att kontrollera vem eller vilka som är barnets vårdnadshavare i de fall där vårdnadshavarna gör ett aktivt val av skola.

3.1 Reserverad skola

Om vårdnadshavaren inte gör något aktivt val i det obligatoriska skolvalet, blir eleven placerad på sin reserverade skola. Det finns inget som hindrar att en vårdnadshavare i skolvalet aktivt väljer elevens reserverade skola.

3.2 Första-, andra- och tredjehandsval

För de vårdnadshavare som gör ett aktivt val i det obligatoriska skolvalet kan (och rekommenderas) att göra ett första-, andra- och tredjehandsval.

Skolplacering sker så långt som möjligt utifrån den ordning som anges av elevens vårdnadshavare, med hänsyn till de bestämmelser som redogjorts för tidigare.

Om eleven inte kan erbjudas plats på någon av de valda skolorna, placeras eleven på elevens reserverade skola.

² 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st.2 skollagen

³ 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st.2 skollagen

3.3 Fler antal sökanden än platser

Ibland är antalet sökanden till en skola fler än antalet platser på skolan. I skolvalet har därför vårdnadshavaren möjlighet (och rekommenderas) att fylla i ett andra- och ett tredjehandsalternativ (se ovan). Det kan vara så att alla elever som har en skola som reserverad skola accepterar sin plats och att skolan inte kan erbjuda andra elever plats. Om det dock finns platser kvar, gör kommunen ett urval utifrån dessa riktlinjer (se punkten 3). Det är kommunen som bestämmer utifrån vilka urvalskriterier en eller flera elever ska erbjudas plats på skolan. Vid bestämmande av urvalskriterier har kommunen att ta hänsyn till närhetsprincipen, som redogjorts för tidigare.

4. Urval

Utgångspunkten är att elevens vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn. Det kan dock under vissa omständigheter bli aktuellt att göra ett urval mellan flera elever som valt samma skola.

4.1 Grundläggande krav

Det är kommunen som utformar kommunens urvalskriterier. Ett grundläggande krav är att urval ska ske på ett objektiva, sakligt och icke-diskriminerande sätt. Kommunen ska även beakta vad som sammantaget är bäst för samtliga elever, med hänsyn till exempelvis elevernas ålder och resväg. Kommunen får inte efterfråga och låta referenser från en tidigare skola vara en del av urvalsprocessen.

4.2 Vallentuna kommuns urvalskriterier

I Vallentuna kommun sker det obligatoriska skolvalet till förskoleklass och till årskurs 7 och urvalskriterierna skiljer sig åt.

4.2.1 Val till förskoleklass

Nedan följer urvalskriterierna för val till förskoleklass. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-4).

1. Närhetsprincipen
2. Syskonförtur (årskurs F-3)
3. Syskonförtur (årskurs 4-6)
4. Lottning

Syskonförtur gäller endast om eleven har syskon i någon eller flera av årskurserna F-3 – (punkt 2) respektive årskurs 4-6 (punkt 3) under pågående skolval.

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

4.2.2 Val till årskurs 7

Nedan följer urvalskriterierna för val till årskurs. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-2).

1. Närhetsprincipen
2. Lottning

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

5. Val till fristående skola och skola i annan kommun

Vårdnadshavare kan välja en fristående skola för sitt barn i stället för en kommunal skola. Huvudregeln är att fristående skolor ska vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning. Om det inte finns plats för alla som söker till den fristående skolan ska urvalet göras på ett sätt som Skolinspektionen godkänt.

Vårdnadshavare som vill välja en fristående skola (i eller utanför kommunen) eller en skola i en annan kommun med kommunal huvudman, ska ange detta i skolvalet såsom *"annan skola utanför kommunen"*. Vårdnadshavarna kontaktar själva den aktuella skolan för att få information om exempelvis antagningsförfarande och platstillgång.

Helst ska vårdnadshavaren redan innan skolvalet fått besked från den fristående skolan om att eleven får en skolplacering. Oavsett bör vårdnadshavaren i skolvalet även fylla i andra- och tredjehandsval, för det fall eleven inte antas till den fristående skolan.

Om eleven får plats på den fristående skolan eller en skola i en annan kommun med kommunal huvudman, ska vårdnadshavaren meddela Vallentuna kommun detta.

Fristående skolor inom Vallentuna kommun finns med i skolvalet och kan väljas på samma sätt som Vallentuna kommuns kommunala skolor.

6. Tidigare skolstart

Enligt skollagen får ett barn tas emot i förskoleklass redan höstterminen det kalenderår barnet fyller fem år och ett barn får under vissa förutsättningar börja fullgöra sin skolplikt i

grundskola, grundsärskola, specialskola eller sameskola höstterminen det år barnet fyller sex år.⁴

Om vårdnadshavare önskar tidigare skolstart för sitt barn ska skolan pröva en sådan ansökan efter att perioden för det obligatoriska skolvalet är slut.

7. Överklaga beslut

Skolplacering i förskoleklass, grundskola och grundsärskola kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.⁵

⁴ 7 kap. 11 § och 11 a § skollagen

⁵ 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st. 2 skollagen

Skolbyte

En elev har rätt att närsomhelst under ett läsår ansöka om att byta skola. Det är elevens vårdnadshavare som ansöker om skolbyte och byte kan endast ske i mån av plats. Ansökan om skolbyte sker således *utanför* det obligatoriska skolvalet.

8. Omfattning

Dessa riktlinjer omfattar elever som är folkbokförda i Vallentuna kommun.

Med folkbokförd ska jämsställas elev som ska flytta till Vallentuna kommun – under förutsättning att vårdnadshavare kan uppvisa köpekontrakt på en bostad, hyreskontrakt eller motsvarande. Detsamma gäller utlandssvenskar som innan flytt utomlands var folkbokförda i Vallentuna kommun.

9. Fria skolvalet

Liksom vid det obligatoriska skolvalet är utgångspunkten att elevens vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn. På motsvarande sätt är det kommunen som bestämmer hur många elever som får plats på kommunens kommunala skolor.

9.1 Undantag

Liksom vid det obligatoriska skolvalet finns det undantag från huvudregeln om det fria skolvalet.

9.1.1 Närhetsprincipen

Enligt skollagen får vårdnadshavarens önskemål om skola inte inkräkta på ett annat barns rätt till placering vid en skola nära hemmet (närhetsprincipen).⁶

Närhetsprincipen innebär dock inte att en elev har en rätt att bli placerad i den skola som ligger *närmast* hemmet, utan flera skolor kan ligga *nära* hemmet. Läs mer om skolområdet under punkten 2.2.1.

9.1.2 Organisatoriska eller ekonomiska svårigheter

Kommunen får frångå vårdnadshavarens önskemål om den placering de vill ha skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen⁷. Det blir fallet när en vårdnadshavare ansöker om skolbyte till en skola som inte har någon ledig plats.

⁶ 9 kap. 15 § st. 1, 10 kap. 30 § st. 1 och 11 kap. 29 § st.1 skollagen

⁷ 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st.2 skollagen

10. Ansökan

Ansökan om skolbyte sker *utanför* det obligatoriska skolvalet. Det innebär att en ansökan om skolbyte kan göras i alla årskurser (F-9) och under hela läsåret.

10.1 Byte till kommunal skola i Vallentuna kommun

Vårdnadshavaren ansöker om skolbyte på vallentuna.se/skolval och det är rektor på den mottagande skolan som hanterar ansökan.

Hantering av ansökan och eventuellt urval sker enligt dessa riktlinjer och gällande rutiner.

Detsamma gäller om en elev vill byta från en fristående skola (i eller utanför kommunen) eller en skola utanför kommunen med offentlig huvudman.

10.2 Byte till fristående skola eller skola utanför kommunen med offentlig huvudman

Om vårdnadshavaren vill göra ett skolbyte till en fristående skola (i eller utanför kommunen), eller till en skola i en annan kommun med offentlig huvudman, måste vårdnadshavaren själv kontakta den aktuella skolan. Om ett skolbyte kan genomföras ska vårdnadshavaren informera rektor på elevens nuvarande skola och Vallentuna kommuns barn- och ungdomsförvaltning.

11. Erbjudande av plats eller avslag

Ansökningar om skolbyte ska hanteras skyndsamt.

Om det vid ansökningstillfället finns en ledig plats på den mottagande skolan ska eleven skyndsamt erbjudas platsen. Det sker genom att mottagande skola kontaktar elevens vårdnadshavare. Om vårdnadshavaren tackar ja till den erbjudna platsen ska skolan meddela barn- och ungdomsförvaltningen om bytet.

Om det vid ansökningstillfället inte finns någon ledig plats ska ansökan avslås. Detta sker då med hänvisning till sådana skäl och relevant lagrum som anges i punkten 9.1.2.

11.1 Undantag från skyndsamt handläggning

Ansökningar om skolbyten som inkommer mellan den 1 juli och två veckor in på höstens terminsstart får inga skyndsamma avslag om plats inte finns på den mottagande skolan.

Anledningen till undantaget är att ansökningar om skolbyten potentiellt kan öka efter den obligatoriska skolvalsperioden. Under sommaren föreligger risk att vårdnadshavare som får ett skyndsamt avslag på sin ansökan, omgående ansöker på nytt. Detta i förhoppning att en ledig plats slutligen uppstår. Samtidigt ökar möjligheten att förändringar sker i början på höstterminen vad gäller vårdnadshavares önskemål om elevens skolplacering.

Under den angivna perioden ligger istället nämnda ansökningar öppna. Det innebär att skolan gör ett urval när det blir en ledig plats i aktuell årskurs. Urvalet sker enligt dessa

riktlinjer och gällande rutiner. Urvalet görs bland de ansökningar som finns vid den tidpunkten.

När perioden är slut hanteras ansökningarna som vanligt enligt punkten 9. Det innebär att avslag ska skickas till dem som inte kunnat erbjudas plats inom den period som omfattas av undantaget.

12. Urval

Liksom vid det obligatoriska skolvalet återfinns utgångspunkten för skolbyte i principen om det fria skolvalet.

Om det vid tidpunkten för en ledig plats på den mottagande skolan finns flera, fortfarande aktiva, ansökningar om skolbyte, ska skolan göra ett urval enligt dessa riktlinjer och gällande rutiner. Urvalskriterierna är utformade utifrån samma principer som vid det obligatoriska skolvalet.

Urvalskriterierna omfattar följande:

1. byte mellan två kommunala skolor i Vallentuna kommun,
2. byte från en fristående skola i Vallentuna kommun till en kommunal skola i Vallentuna kommun, eller
3. byte från en skola utanför kommunen med offentlig huvudman till en kommunal skola i Vallentuna kommun.

Ovanstående omfattar även elever som tidigare har beviljats tidigare skolstart.

12.1 Ansökan om byte förskoleklass eller årskurs 1-6

Nedan följer urvalskriterierna för byte till annan förskoleklass eller årskurs 1-6. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-4).

1. Närhetsprincipen	
2. Syskonförtur (årskurs F-3)	
3. Syskonförtur (årskurs 4-6)	
4. Lottning	

Syskonförtur gäller endast om eleven har syskon i någon eller flera av årskurserna F-3 – (punkt 2) respektive årskurs 4-6 (punkt 3) vid ansökan om skolbyte.

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

12.2 Ansökan om byte årskurs 7-9

Nedan följer urvalskriterierna för byte i årskurs 7-9. Kriterierna ska tillämpas i fallande ordning (1-2).

1. Närhetsprincipen

2. Lottning

Lottning sker endast när ingen av de föregående urvalskriterierna kan urskilja vem eller vilka elever som ska erbjudas en plats. Vid lottning ska den rutin som barn- och ungdomsförvaltningen upprättat följas.

13. Överklaga beslut

Avslag på ansökan om skolbyte i förskoleklass, grundskola och grundsärskola kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.⁸

⁸ 9 kap. 15 § st. 2, 10 kap. 30 § st. 2 och 11 kap. 29 § st. 2 skollagen